

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

KOMISIONERI PËR MBROJTJEN NGA DISKRIMINIMI

Nr. 304 prot.

Tiranë, më 11. 02. 2022

V E N D I M

Nr. 38, datë 11. 02. 2022

Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi¹, bazuar në nenin 32/1/a të Ligjit nr. 10221, datë 04.02.2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar mori në shqyrtim ankesën Nr.188, datë 19.10.2021 të paraqitur nga ankuesi T. B. kundër Furnizuesit të Shërbimit Universal sh.a², me pretendimin për diskriminim për shkak të aftësisë së kufizuar dhe gjendjes ekonomike. Në përfundim të shqyrtimit të ankesës, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

K O N S T A T O I:

I. Parashtrimi i fakteve.

Në ankesën e depozituar pranë Komisionerit, ankuesi T. B., deklaron se është banor në qytetin e Lushnjes, me adresë banimi rruga “Loni Dhamo”. Ai shpjegon se është invalid dhe askush nuk e merr në punë. Në shtëpinë ku ai banon ka vetëm dy llampa dhe asnjë pajisje tjetër dhe faturën e energjisë nuk ka mundësi ta paguajë. Ankuesi deklaron se, në datën 15.10.2021, i kanë shkuar në shtëpi përfaqësues të OSHEE-së dhe i kanë kërkuar të paguajë faturat e prapambetura. Ankuesi shpjegon se, babai i tij Sh.B, i cili është debitor ka ndërruar jetë dhe ai nuk ka mundësi t’i shlyejë.

Ankuesi kërkon nga Komisioneri që të marrë masa për zgjidhjen e kësaj problematike dhe të mos i ndërpritet energjia elektrike.

II. Ndjekja e procedurës për shqyrtimin e ankesës nga Komisioneri.

Komisioneri mori në shqyrtim ankesën bazuar në kompetencën e parashikuar nga neni 32, pika 1, gërma “a”, të ligjit nr. 10221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar (në vijim

¹ Në vijim do t’i referohemi me shkurtesën Komisioneri.

² Në vijim do t’i referohemi me shkurtesën FSHU sh.a

LMD), që i jep të drejtën për të shqyrtuar ankesat nga personat ose grupet e personave që pretendojnë se janë diskriminuar, sipas parashikimeve të këtij ligji.

Mbrojtja nga diskriminimi, sipas nenit 7, të LMD, garantohet *ndaj çdo veprimi apo mosveprim* të autoriteteve publike ose personave fizikë a juridikë që marrin pjesë në jetën dhe sektorët *publikë apo privatë*, që krijojnë baza për mohimin e barazisë ndaj një personi apo grupi personash, ose që i ekspozon ata ndaj një trajtimi të padrejtë dhe jo të barabartë, kur ata ndodhen në rrethana të njëjta apo të ngjashme, në krahasim me persona të tjerë apo grupe personash.

Ankesa e paraqitur është në përputhje me kërkesat e nenit 33, pika 3, të LMD-së dhe u pranua për shqyrtim, pasi nuk ekziston asnjë nga shkaqet për mospranim të përcaktuara nga neni 33, pika 4, të po këtij ligji. Në zbatim të parashikimeve ligjore, të neneve 32 dhe 33, të LMD-së, Komisioneri ka shqyrtuar çështjen duke ndërmarrë hapat si më poshtë:

1. Me shkresën nr. 1463/1 prot., datë 28.10.2021, Komisioneri kërkoi informacion nga Bashkia Lushnje, nëse ankuesi ishte përfitues i ndihmës ekonomike, i pagesës për personat me aftësi të kufizuara apo përfitues i skemave lehtësuese/kompensuese për shtresat në nevojë në lidhje me energjinë elektrike. Me shkresën nr.8162/1 prot., datë 03.11.2021³, Bashkia Lushnje, informoi Komisionerin se, shtetasi T. B., është banor i kësaj bashkie, me adresë banimi rruga “Loni Dhamo”. Ky shtetas nuk është përfitues i pagesës për personat me aftësi të kufizuara, por është përfitues i ndihmës ekonomike me vlerë 2600 lekë, si dhe përfitues i skemave lehtësuese për shtresat në nevojë, pasi është ndihmuar vazhdimisht me pako ushqimore.
2. Me shkresën nr.1463/3 prot., datë 15.11.2021, Komisioneri njoftoi dhe kërkoi informacion nga Furnizuesi i Shërbimit Universal sh.a, në lidhje me pretendimet e ankuesit. Me shkresën nr.288/1 prot., datë 22.11.2021⁴, FSHU sh.a, Drejtoria Rajonale Berat, informoi Komisionerin si vijon:

Referuar sistemit të faturimit, shtetasi T. B. nuk është abonent i Shoqërisë Operatori i Shpërndarjes së Energjisë Elektrike sh.a. Kontrata për të cilën shtetasi T. B. ka pretendime është kontrata me Kod BE0E130041105461, në emër të shtetasit Sh.B, me numër matësi 1243441, Kabina E A4 15P SEFALLARET LU 0797, Fider A4P|P167, me adresë Lagjia “Loni Dhamo”, Lushnje. Kjo kontratë rezulton me debi në vlerën totale prej 754, 660 lekë, debi e cila fillon nga muaji Janar 2007 e deri më sot.

Neni 91 i ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike” (ndryshuar me ligjin nr.7/2018, datë 15.2.2018) përcakton se: “Klienti fundor i energjisë elektrike është i detyruar të paguajë detyrimet e energjisë elektrike, sipas përcaktimeve të kontratës së furnizimit. Nëse klienti nuk paguan deturimin e energjisë elektrike, furnizuesi i energjisë elektrike, i ngarkuar me shërbimin

³ Protokolluar pranë Komisionerit me nr. 1463/2 prot., datë 08.11.2021.

⁴ Protokolluar pranë Komisionerit me nr. 1463/4 prot., datë 24.11.2021.

universal të furnizimit si detyrim i shërbimit publik, njofton me shkrim klientin për masat që do të marrë për arkëtimin e detyrimit, sipas përcaktimeve të kontratës dhe/ose të këtij ligji”. Neni 92, pika “a” e ligjit të sipërcituar, përcakton se: “Për të siguruar ekzekutimin e detyrimit të papaguar furnizuesi, në përputhje me parashikimet e kontratës, merr masat e mëposhtme: a) fillon procedurën e ndërprerjes së energjisë elektrike”.

Sa më lart, në kushtet kur nga ana e abonentit nuk janë paguar detyrimet të cilat rrjedhin nga Ligji nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, i ndryshuar si dhe Kontrata Tip e Furnizimit me Energji Elektrike për Klientin e Kategorisë Familjare, neni 6.3, pika 6.3.1, ku përcaktohet se: “Nëse klienti nuk paguan detyrimet që ka ndaj furnizuesit 30 ditë pas kalimit të afatit të përcaktuar në pikën 6.1, furnizuesit i lind e drejta që të bëjë ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike të klientit, pasi e ka lajmëruar me shkrim këtë të fundit 72 orë përpara. Furnizuesi është i detyruar që të bëjë rilidhjen brenda 48 orësh nga kryerja e pagesës nga klienti”, është proceduar me ndërprerjen e energjisë elektrike në datën 22.10.2021 ku është mbajtur procesverbali me numër serial 0744666.

Ndaj shtetasit T. B. nuk është ushtruar asnjë lloj diskriminimi në çfarëdolloj forme të parashikuar nga ligji nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar. Ky shtetas është paraqitur në datën 28.12.2020 pranë Kujdesit Ndaj Klientit Lushnjë dhe ka realizuar AKM (akt-marrëveshje) me Furnizuesin e Shërbimit Universal sh.a, për pagimin e detyrimeve të prapambetura. Kjo AKM i është propozuar shtetasit në fjalë, si skemë lehtësimi (përfitimi) pasi ai ka paraqitur një vërtetim lëshuar nga Bashkia Lushnjë për trajtimin nga kjo e fundit me PAK. Në këtë AKM është përcaktuar qartë se: “Mospërmbushja e pagesave të ndonjë kësti të mësipërm ose mosderdhja e parave në llogarinë e OSHEE do të thotë që ri-ndërprerja dhe ri-lidhja do të kryhet vetëm kur borxhi do të jetë shlyer”. Shtetasi nuk e ka shlyer pagesën e përcaktuar në AKM, dhe si rrjedhojë kjo e fundit është pezulluar duke e nxjerrë kontratën me Kod BE0E130041105461 debitore në sistemin e faturimit. Ky shtetas nuk mund të pretendoj se këto detyrime i përkasin të ndjerit Sh.B, pasi sipas certifikatës së vdekjes (nga Akti) rezulton se ky i fundit ka ndërruar jetë në datën 4.1.2012. Sa më lartë sqarojmë se, që të realizohet rilidhja e energjisë elektrike duhet që AKM të ribëhet e vlefshme dhe shtetasi në fjalë të kryejë pagesat për muajt prill- tetor 2021.

Shtetasi T. B. që mos të paguajë detyrimet që rrjedhin nga kontrata e energjisë elektrike, pretendon se është diskriminuar për shkak të gjendjes ekonomike dhe aftësisë së kufizuar. Ky lloj pretendimi nuk duhet të merret në konsideratë nga Komisioneri, pasi ky shtetas është trajtuar në mënyrë të barabartë dhe në të njëjtën mënyrë me personat që i përkasin kategorisë së PAK duke përfituar skema lehtësuese.

Në mbështetje të paragrafit të parë të nenit 20 të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar si dhe qëllimit të OSHEE Group sh.a, statusin e OSHEE sh.a, ku

përcaktohet se : *“OSHEE sh.a është person juridik që ka si objekt të aktivitetit të saj, atë të shpërndarjes dhe furnizimit të energjisë elektrike”*, arrijmë në përfundimin se shërbimet që ofron OSHEE sh.a janë të mira apo shërbime me pagesë, të cilat i ofrohen personave (abonentëve) në mënyrë të ngjashme ose me cilësi të ngjashme. Nëse në një moment do të bëhej rilidhja e energjisë elektrike pa paguar abonenti detyrimet e përcaktuara në AKM, atëherë do të kishim diskriminim, pasi shtetasi T. B. do të favorizohej në krahasim me abonentët e tjerë të ndodhur në të njëjtin status, pasi nuk do të kishim trajtim të barabartë.

3. Gjatë procedurës së shqyrtimit të ankesës komunikimi me ankuesin në kontaktet e vendosura në dispozicion nëpërmjet formularit të ankesës së depozituar pranë Komisionerit, u bë i pamundur. Njoftimi i nisur nëpërmjet shërbimit postar në adresën e vendosur në dispozicion u kthye nga ky shërbim me shënimin “larguar”. Gjithashtu i pamundur ishte komunikimi nëpërmjet numrit të celularit, i cili rezultoi i padisponueshëm. Ankuesi gjatë kohës së shqyrtimit të ankesës nuk ka vendosur kontakte të reja apo të ketë komunikuar në ndonjë nga mjetet e komunikimit të disponueshme si, shërbim postar, telefon apo mjetet elektronike të komunikimit.

Në referim të nenit 94, pikat 2 dhe 3, ku përcaktohet : *“2. Organi publik mund të deklarojë përfundimin e procedurës së nisur me kërkesë, pa vendim përfundimtar edhe nëse rezulton qartazi nga rrethanat se pala që ka paraqitur kërkesën, nuk ka më interes për vazhdimin e procedurës dhe e ka braktisur atë. 3. Në çdo rast, tërheqja e kërkesës apo braktisja e procedurës nuk ndikon në vazhdimin e tij, nëse organi publik çmon se vazhdimi i procedurës është në interes publik, me përjashtim të rasteve kur procedura është e tillë që mund të fillojë vetëm me kërkesën e palës”*, Komisioneri çmoi se shqyrtimi i çështjes objekt shqyrtimi duhet të vazhdojë, pasi vazhdimi i procedurës është në interes publik për shkak të problematikës objekt ankese.

I. Vlerësimi i fakteve dhe provave të grumbulluara nga Komisioneri gjatë procesit të shqyrtimit të çështjes.

A. Lidhur me trajtimin e padrejtë, të pafavorshëm dhe të pabarabartë.

Bazuar në informacionin dhe aktet e administruara gjatë shqyrtimit të ankesës rezultoi se, ankuesi T. B., është banor i qytetit të Lushnjës. Ankuesi nuk figuron abonent i shoqërisë dhe kontrata e furnizimit me energji elektrike në banesën ku ai jeton, është në emër të babait të tij, shtetasit Sh.B. Bazuar në certifikatën e vdekjes, lëshuar nga zyrat e gjendjes civile, rezulton se babai i ankuesit shtetasi Sh.B ka ndërruar jetë në datën 4.01.2012. Kontrata e furnizimit me energji elektrike, e cila figuron në emër të babait të ankuesit, rezulton me debi në vlerën totale prej 754.660.63 lekë. Kjo debi fillon nga muaji janar 2007.

Në datën 30.12.2020 ankuesi ka lidhur me FSHU sh.a një akt marrëveshje për arkëtimin e detyrimeve të prapambetura të energjisë elektrike (AKM), në lidhje me kontratën e sipërcituar. Rezulton se ankuesi ka shlyer rregullisht detyrimet që burojnë nga AKM deri në muajin mars 2021. Sipas të dhënave të vendosura në dispozicion nga FSHU sh.a rezulton se, ankuesi është debitor ndaj shoqërisë duke mos shlyer faturat për periudhën prill-tetor 2021. Sipas deklarimeve të ankuesit, në datën 15 tetor 2021, përfaqësues të furnizuesit të energjisë elektrike, janë paraqitur në banesën e ankuesit dhe kanë kërkuar nga ky i fundit shlyerjen e faturave të prapambetrura të energjisë elektrike. Për shkak se ankuesi nuk ka paguar detyrimet, në datën 22.10.2021, FSHU sh.a ka proceduar me ndërprerjen e energjisë elektrike, fakt ky i pasqyruar në procesverbalin me nr. Serial 0744666, datë 22.10.2021, nga ana e Drejtorisë Rajonale Berat, Zona e Shërbimit Lushnjë.

Ankuesi ka paraqitur ankesën objekt shqyrtimi duke pretenduar se është diskriminuar pasi për shkak të aftësisë së kufizuar dhe gjendjes së tij ekonomike, ai e ka të pamundur që të paguajë faturat e energjisë elektrike.

Furnizimi me energji elektrike dhe të drejtat dhe detyrimet midis ankuesit dhe FSHU sh.a rregullohen bazuar në ligjin nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, i ndryshuar (në vijim ligji nr.43/2015) dhe aktet nënligjore në zbatim të tij. FSHU sh.a, kundër të cilës është paraqitur ankesa, është një shoqëri aksionere, e cila është krijuar dhe funksionon në bazë të ligjit “Për tregtarët dhe shoqëritë tregtare”, i ndryshuar. FSHU sh.a ushtron veprimtarinë e saj në sektorin e energjisë elektrike dhe ka si objekt të aktivitetit të saj tregtar, furnizimin me energji elektrike të klientëve fundorë që veprojnë në treg të rregulluar të përcaktuar nga legjislacioni në fuqi. FSHU sh.a, ofron furnizimin me energji elektrike, e ngarkuar me shërbimin universal të furnizimit si detyrim i shërbimit publik. Shërbimi universal i furnizimit si detyrim i shërbimit publik, përkufizohet nga ligji i sipërcituar, si vijon:

Neni 3, pika 76, e ligjit nr.43/2015 parashikon: *“Shërbim universal i furnizimit” është një shërbim publik për furnizimin e klientëve fundorë, i cili siguron të drejtën e tyre për t’u furnizuar me energji elektrike të një cilësie të caktuar, brenda gjithë territorit të Republikës së Shqipërisë, me çmime të rregulluara, lehtësisht dhe qartësisht të krahasueshme, transparente dhe jodiskriminuese.”*

Neni 3, pika 10, i ligjit nr.43/2015 parashikon: *“Detyrimi i shërbimit publik” është detyrimi që vendoset ndaj një të licencuari për kryerjen e një shërbimi publik, që lidhet me sigurinë dhe cilësinë e furnizimit, çmimet e rregulluara në sektorin e energjisë elektrike, eficientë e energjisë elektrike, energjinë nga burimet e rinovueshme, mbrojtjen e mjedisit, përmbushja e të cilit nuk cenon konkurrencën, përveç kur është e domosdoshme për të siguruar shërbimin publik në fjalë.”*

Në rastin objekt shqyrtimi kemi të bëjmë me një kontratë të furnizimit të energjisë elektrike të lidhur me një klient familjar, i cili referuar nenit 3, pika 25, të ligjit nr.43/2015, është një klient që blen energjinë elektrike vetëm për konsumin e tij familjar.

Neni 91, i ligjit nr.43/2015 përcakton se: *“Klienti fundor i energjisë elektrike është i detyruar të paguajë detyrimet e energjisë elektrike, sipas përcaktimeve të kontratës së furnizimit. Nëse klienti nuk paguan detyrimin e energjisë elektrike, furnizuesi i energjisë elektrike, i ngarkuar me shërbimin universal të furnizimit si detyrim i shërbimit publik, njofton me shkrim klientin për masat që do të marrë për arkëtimin e detyrimit, sipas përcaktimeve të kontratës dhe/ose të këtij ligji”*. Neni 92, pika “a” e ligjit të sipërcituar, përcakton se: *“Për të siguruar ekzekutimin e detyrimit të papaguar furnizuesi, në përputhje me parashikimet e kontratës, merr masat e mëposhtme: a) fillon procedurën e ndërprerjes së energjisë elektrike”*.

Sa më sipër, rezulton se, në rast se klienti nuk paguan detyrimet e energjisë elektrike, furnizuesit të energjisë elektrike i lind e drejta që të procedojë me ndërprerjen e energjisë elektrike. Bazuar në faktet dhe rrethanat e çështjes në shqyrtim, rezulton e provuar dhe e pranuar edhe nga ankuesi, se ky i fundit nuk ka shlyer detyrimet e energjisë elektrike dhe nuk ka respektuar AKM. Në pamje të parë FSHU sh.a ka zbatuar ligjin në mënyrë të barabartë, duke ndërprerë energjinë elektrike për ankuesin, i cili nuk ka shlyer detyrimet e energjisë elektrike, sikurse vepron për çdo klient i cili rezulton debitor ndaj shoqërisë.

Megjithatë, ligji nr.43/2015, parashikon një kategori të veçantë klientësh, për të cilët për shkak të gjendjes së tyre sociale gëzojnë disa të drejta të veçanta në lidhje me furnizimin me energji elektrike. Këtë kategori klientësh, ligji e përkufizon në nenin 3, pika 30 të tij, duke parashikuar shprehimisht: *“30. “Klient në nevojë” është një klient familjar, i cili, për shkak të gjendjes sociale, gëzon disa të drejta të veçanta lidhur me furnizimin me energji elektrike, të siguruar në raste përjashtimore, sipas përcaktimeve të këtij ligji.”*. Neni 84, pika 2, germa “d” e ligjit nr.43/2015, sanksionon gjithashtu se: *“2. Furnizuesi universal, përveç kushteve të kontratës, të parashikuara në nenin 80, të këtij ligji, duhet: d) të furnizojë klientët në nevojë, duke respektuar kushtet e përcaktuara në nenin 96 të këtij ligji;”*

Ligji nr. 43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”, i ndryshuar, e ka rregulluar situatën e posaçme të kategorisë së klientëve në nevojë në nenet përkatëse 95 e 96 të tij.

Kështu, neni 95, përcakton se: *“1. Ministria përgjegjëse për çështjet sociale, në bashkëpunim me ministrinë përgjegjëse për energjinë, Ministrinë e Financave, dhe në konsultim me ERE-n e grupet e interesit, harton kriteret, procedurat për përfitimin e statusit të klientit në nevojë dhe mënyrën e trajtimit të tyre, të cilat miratohen me vendim të Këshillit të Ministrave. 2. Kriteret për përfitimin e statusit të klientit në nevojë marrin në konsideratë: a) klientët me të ardhura më të ulëta, të cilët e përdorin energjinë elektrike për furnizimin e vendbanimit tyre të përhershëm; b) klientët që kanë konsum të energjisë elektrike të lidhur në rrjetin njëfazor me një fuqi maksimale*

prej 16 amper; c) nivelin maksimal të konsumit të energjisë për person, në varësi të sezonit; ç) mënyrën e përkrahjes së drejtpërdrejtë nga Buxheti i Shtetit. 3. Klientët në nevojë, që përfitojnë mbështetje financiare nga Buxheti i Shtetit, regjistrohen në një regjistër të veçantë nga struktura përkatëse pranë ministrisë përgjegjëse për mirëqenien sociale. Ky informacion i dërgohet Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes dhe furnizuesit të energjisë elektrike. 4. Klientët në nevojë, që përfitojnë mbështetje financiare nga Buxheti i Shtetit, duhet të përdorin fondet e përfituara për të paguar detyrimet e energjisë elektrike. 5. Financimi për mbështetje të klientëve në nevojë duhet të bëhet në mënyrë jodiskriminuese, duke mos lejuar ndërfinancimin nga kategoritë e tjera të klientëve të energjisë elektrike. 6. Nëse për shkak të ndryshimit të rrethanave, klienti humb statusin e klientit në nevojë, struktura përkatëse pranë ministrisë përgjegjëse për mirëqenien sociale e heq nga regjistri i klientëve në nevojë dhe njofton Operatorin e Sistemit të Shpërndarjes dhe furnizuesin. Të dhënat e klientit të hequr nga regjistri i klientëve në nevojë duhet të ruhen për një periudhë prej 5 vjetësh pas 52 çregjistrimit. 7. Mbi bazën e të dhënave të përcjella, Operatori i Sistemit të Shpërndarjes dhe furnizuesi krijojnë dhe ruajnë një regjistër të të dhënave të klientëve në nevojë. Të dhënat e regjistrimit mund t'i vihen në dispozicion klientit në nevojë, në çdo kohë që kërkohen nga ky i fundit.”.

Neni 96, parashikon se: “1. Klientët familjarë, të cilët kanë përfituar statusin e klientëve në nevojë, në përputhje me kushtet e përcaktuara në nenin 95, të këtij ligji, kanë të drejtën e përfitimit të shërbimit të furnizimit universal, sipas parashikimeve të këtij ligji. 2. Kontrata e furnizimit të klientëve në nevojë fillon në ditën që klienti regjistrohet prej Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes si klient në nevojë. Operatori i Sistemit të Shpërndarjes paraqet informacion për furnizuesit e shërbimit universal për klientët në nevojë, brenda 5 ditëve nga regjistrimi i tyre. 3. Furnizuesi i klientit në nevojë i paraqet këtij të fundit kontratën dhe e informon rreth të drejtave dhe kushteve të furnizimit nën shërbimin universal. 4. Klienti në nevojë furnizohet me energji elektrike sipas tarifave të miratuara nga ERE dhe në përputhje me nenin 85 të këtij ligji. 5. Furnizuesi, që furnizon me energji elektrike klientin në nevojë, mund të ndërpresë shërbimin, bazuar në kushtet specifike për këtë kategori klientësh, të miratuara nga ERE. 6. Kontrata e furnizimit të klientëve në nevojë përfundon në fund të muajit të dytë, nga momenti i çregjistrimit të klientit si klient në nevojë prej Operatorit të Sistemit të Shpërndarjes. Operatori i Sistemit të Shpërndarjes dërgon informacion te furnizuesi për klientët e çregjistruar, sipas njoftimit për daljen nga kategoria e klientit në nevojë, në fund të çdo muaji.”.

Sa më sipër, ligji është kujdesur që të trajtojë në mënyrë të diferencuar të gjithë ata persona të cilët për shkak të të ardhura të ulta, janë në pamundësi për të mbuluar nevojat e tyre për energji elektrike.

Në referim të nenit 108, të ligjit nr.43/2015, brenda 12 muajve nga hyrja në fuqi e këtij ligji, Këshilli i Ministrave ka patur detyrimin që të miratojë aktet nënligjore në zbatim të nenit 95/1, pra të miratojë procedurat për përfitimin e statusit të klientit në nevojë dhe mënyrën e trajtimit të tyre. Ligji nr.43/2015 është botuar në Fletoren Zyrtare nr.87, datë 28.05.2015 dhe ka hyrë në fuqi 15 ditë pas botimit në fletoren zyrtare. Akti nënligjor duhet të ishte miratuar nga Këshilli i

Ministrave, brenda 12 muajve nga hyrja në fuqi e ligjit, pra brenda datës 15.06.2016. Kanë kaluar mbi 5 vjet nga afati ligjor për miratimin e aktit nënligjor dhe ky akt ende nuk është miratuar.

Neni 96/5, i ligji nr.43/2015, vendos detyrimin se, furnizuesi që furnizon me energji elektrike klientin në nevojë, mund të ndërpresë shërbimin vetëm bazuar në kushtet specifike për këtë kategori klientësh, të miratuara nga ERE. Në përmbushje të këtij detyrimi, me Vendimin nr. 246, datë 11.12.2018 të Bordit të Entit Rregullator të Energjisë është miratuar Rregullorja “*Mbi kushtet specifike për ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike të klientëve në nevojë*” (në vijim Rregullorja e ERE-s). Bazuar në parashikimet e kësaj rregulloreje, Furnizuesi i Shërbimit Universal, ka një sërë detyrimesh, ku ndër të tjera:

- *Furnizuesi duhet të vendosë sisteme/procese që sigurojnë se ndërprerja e furnizimit me energji elektrike për klientët, të cilët gëzojnë statusin e “klientit në nevojë” dhe janë të regjistruar si të tillë, do të bëhet bazuar në kushtet specifike për ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike për këtë kategori klientësh.*
- *Klientëve në nevojë të regjistruar, sipas kritereve specifike, si të varur në mënyrë kritike nga energjia elektrike për jetën e tyre, nuk mund tu ndërpritet furnizimi me energji për shkak të mos pagesës së faturave të energjisë elektrike.*
- *Furnizuesi i energjisë elektrike nuk mund të ndërpresë furnizimin për mospagesë kur një klient përfiton nga statusi i “klientit në nevojë”, përveç se kur në 12 muajt e mëparshëm, ofruesi i shërbimit (furnizuesi), i ka ofruar dy herë një plan pagese që përshtatet me të ardhurat e klientit ose asistencë pagese, në kuadër të statusit si “klient në nevojë” dhe është refuzuar nga klienti në nevojë.*
- *Furnizimi me energji elektrike nuk mund të ndërpritet në rastet kur klienti, ka paraqitur dhe është në proces të trajtimit të kërkesës së tij, për t’u klasifikuar si “klient në nevojë”.*
- *Kur klienti ose një prej familjarëve të tij përdorin pajisje për mbështetjen e jetës të cilat funksionojnë me energji elektrike dhe ka njoftuar paraprakisht me shkrim për këtë situatë Furnizuesin Universal.*
- *Nuk mund të ndërpritet furnizimi me energji elektrike në ditët kur Furnizuesi nuk realizon shërbim për klientët në Qendrat e Kujdesit Ndaj Klientit (KNK), ose : a) Kur Klienti është duke respektuar një plan pagese formale. b) Kur Klienti ka paraqitur një ankesë, pranë KNK-ve ose zyrave të ERE-s, lidhur me shërbimin e furnizimit universal.*
- *Pavarësisht nga sa më lart, furnizimi i energjisë elektrike për klientët në nevojë, nuk mund të ndërpritet edhe në rastet e mëposhtme:*
 - o *Kur një Klient në nevojë i energjisë elektrike nuk paguan për furnizimin me energji elektrike plotësisht ose pjesërisht, sikurse kërkohet në kontratën e energjisë elektrike, por detyrimi i tij i përgjithshëm ndaj furnizuesit të ngarkuar me detyrimin e shërbimit publik nuk e tejkalon nivelin minimal të të ardhurave, ose*
 - o *Në fundjavë ose gjatë ditëve të pushimit, sikurse dhe në rastet e kushteve atmosferike me temperaturë ditore – 15 gradë celcius.*

Ndërprerja e furnizimit me energji elektrike për klientët në nevojë, mund të bëhet vetëm në kushtet dhe sipas procedurave të parashikuara nga Rregullorja e ERE-s.

Me vendimin e Bordit të ERE-s nr. 15, datë 10.01.2018 janë miratuar “Kushtet e përgjithshme të kontratës së shërbimit universal të furnizimit me energji elektrike për klientët fundorë”⁵ Referuar përmbajtjes së kësaj kontrate, në nenin 6, pika 6.1.3 parashikohet: “Furnizimi me energji elektrike i klientëve që kanë përfituar statusin e “klientëve në nevojë”, do të ndërpritet vetëm sipas kushteve të parashikuara në Rregulloren e miratuar nga ERE, sipas nenit 95 të Ligjit Nr.43/2015 “Për Sektorin e Energjisë Elektrike”.

Ligji nr.43/2015, është përafuar plotësisht me Direktivën 2009/72/EC e Parlamentit Evropian dhe Këshillit të Evropës lidhur me rregullat e përbashkëta për tregjet e brendshme të energjisë elektrike. Në nenin 7 të kësaj Direktive, parashikohet se: “Shtetet anëtare duhet të ndërmarrin masa adekuate për të mbrojtur konsumatorët dhe do të sigurojnë marrjen e masave adekuate mbrojtëse për të mbrojtur konsumatorët e cënueshëm. Në këtë kontekst, çdo shtet anëtar do të definojë konceptin e konsumatorëve të cënueshëm, i cili do t’i referohet varfërisë dhe midis të tjerave duhet të ndalojë ndërprerjen e energjisë elektrike për konsumatorët në raste kritike”. Neni 8, i po kësaj Direktive parashikon se: “Shtetet anëtare duhet të ndërmarrin masa adekuate sikundër janë formulimi i planeve kombëtare të veprimit për energjinë, që sjell përfitime në sistemin e sigurimit social dhe për të siguruar furnizimin e nevojshëm të energjisë për konsumatorët e cënueshëm apo ofrimin e përkrahjes për përmirësimin e efijencës së energjisë...”.

Referuar situatës së ankuesit, Komisioneri konstaton se, në momentin që ankuesi ka nënshkruar AKM me FSHU sh.a, në nëntor 2020, ai rezultoi të ketë qenë përfitues i pagesës për personat me aftësi të kufizuara. Bazuar në aktet e administruara gjatë shqyrtimit të ankesës, rezultoi se në momentin që ka ndodhur ndërprerja e energjisë elektrike, ankuesi T. B., është përfitues vetëm i ndihmës ekonomike në vlerën 2600 lekë në muaj, e cila shërben si burimi i vetëm për ankuesin për të siguruar jetesën. Referuar AKM të lidhur midis ankuesit dhe FSHU sh.a, rezultoi se ankuesi minimalisht, përveç faturës mujore të energjisë elektrike është i detyruar që të paguajë edhe 1200 lekë në muaj detyrimet e prapambetura, sipas përcaktimeve në AKM. Pra, ankuesit i mbeten vetëm 1400 lekë për të siguruar jetesën, pasi ka paguar detyrimin sipas AKM.

Ligji Nr. 57/2019 “Për Asistencën Sociale në Republikën e Shqipërisë”, mbron familjet dhe individët në nevojë, të cilët nuk mund të sigurojnë plotësimin e nevojave bazë jetike, zhvillimin e aftësive e të mundësive personale, ruajtjen e integritetit dhe përfshirjen shoqërore për shkak të aftësive dhe mundësive të kufizuara ekonomike, fizike, psikologjike e shoqërore. Ankuesi T. B. është përfitues i ndihmës ekonomike bazuar në këtë legjislacion, por sërish të ardhurat e vetme të tij, të cilat janë si rezultat ndihmës ekonomike, nuk mundësojnë përmbushjen e nevojave më minimale për një jetesë normale. Në këto kushte, ai e ka të pamundur të mbulojë nevojat për energji elektrike dhe pagesën e detyrimeve që burojnë nga furnizimi me energji elektrike.

⁵ https://www.ere.gov.al/doc/Kontrata_universal_final_28_3_18.pdf

Komisioneri gjykon se është objektivisht e pamundur që ankuesi T. B., të mund të mbulojë pagesën e faturave të energjisë elektrike dhe nevojat më minimale për një jetesë normale me 2600 lekë, e aq më pak mund ta bëjë me 1400 lekë, që i mbeten pasi ka bërë pagesën e detyrimeve të prapambetura të energjisë elektrike sipas AKM.

Aktualisht janë në fuqi disa masa për lehtësimin e kategorive të ndryshme në nevojë si: familjet me ndihmë ekonomike, kryefamiljarët me aftësi të kufizuara, pensionistët, invalidët dhe buxhetorët me pagë nën 35 000 lekë në muaj, të cilat përfitojnë kompensim të energjisë në zbatim të akteve: VKM nr. 565 datë 09.08.2006 *“Për mbrojtjen e shtresave në nevojë nga rritja e çmimit të energjisë elektrike”*, të ndryshuar; VKM nr. 404 datë 20.06.2012 *“Për përcaktimin e masës së kritereve e të procedurave të përfitimit të kompensimit financiar, për personat me statusin e të verbërit dhe invalidit, paraplegjik dhe tetraplegjik, për faturën e energjisë elektrike dhe faturën e telefonisë fikse”*; VKM nr. 8 datë 14.01.2015 *“Për mbrojtjen e shtresave në nevojë për efekt të heqjes së fashës së konsumit të energjisë elektrike deri në 300 KWH në muaj”*.

Aktet nënligjore në fuqi për mbrojtjen e shtresave në nevojë, parashikojnë mbështetje për kategoritë e mësipërme, mbështetje kjo që është në formën e kompensimit financiar për energjinë elektrike. Të gjitha këto akte nënligjore, kanë dalë përpara hyrjes në fuqi të Ligjit nr. 43/2015 *“Për Sektorin e Energjisë Elektrike”*. Në momentin e miratimit të këtij ligji, ato janë vlerësuar si të pamjaftueshme për të mbrojtur shtresat në nevojë, pasi ligji ka parashikuar masa të tjera mbrojtëse sipas neneve 95 e 96 të këtij ligji. Dispozitat e ligjit nr.43/2015, ofrojnë masa mbrojtëse sikurse është garantimi i të drejtës për t’u furnizuar me energji elektrike dhe ndërprerjen e energjisë elektrike vetëm në kushte specifike dhe rrethana të mirëpërcaktuara, duke ndaluar ndërprerjen e energjisë elektrike për shkak të pamundësisë për të paguar faturat e energjisë elektrike, për kategorinë e klientëve në nevojë, gjatë periudhës që ata gëzojnë këtë status të veçantë.

Përfitimet që rrjedhin nga skemat e kompesimit të energjisë elektrike për mbrojtjen e shtresave në nevojë, janë mbi bazën e kërkesës dhe jo automatikisht të aplikueshme për kategoritë përfituese. Referuar informacionit të vendosur në dispozicion nga Bashkia Lushnje, nuk rezulton që ankuesi të jetë përfitues i skemave ekzistuese për kompesimin e energjisë elektrike, që garantohet për kategorinë e personave që përfitojnë ndihmë ekonomike. Ky është një aspekt që tregon se ka një nivel të ulët të informimit të kategorive në nevojë të cilët përfitojnë kompesim financiar lidhur me konsumimin e energjisë elektrike.

Për të materializuar të drejtën që ligji ka garantuar për personat me të ardhura të ulta, pra për ata që ligji i emërton *“klientë në nevojë”*, ligji ka parashikuar nxjerrjen e një akti nënligjor, i cili do të përcaktojë modalitetet dhe procedurat, si dhe do t’u mundësonte individëve dhe familjeve me të ardhura të ulta që të përfitonin nga kjo e drejtë ligjore.

Përpos detyrimit të vendosur nga neni 95/1, i ligjit nr.43/2015 mbi MSHMS, e cila është ministria përgjegjëse për çështjet sociale, për hartimin e kritereve, procedurave për përfitimin e statusit të klientit në nevojë dhe mënyrën e trajtimit të tyre, ligji, ka autorizuar dhe ka ngarkuar me

detyrimin për miratimin e aktit nënligjor, që do t'i mundësonte klientëve në nevojë përfitimin e të drejtave të veçanta të garantuara nga ligji, Këshillin e Ministrave. Sipas nenit 108, të ligjit nr.43/2015, ky detyrim duhet të ishte përmbushur nga Këshilli i Ministrave brenda datës 15.6.2016, ndërkohë që akti nënligjor nuk është miratuar ende. Komisioneri, ka trajtuar më herët situatën e ndërprerjes së energjisë elektrike për kategori klientësh të cilët për shkak të gjendjes së tyre ekonomike, kanë qenë në pamundësi financiare për të përballuar dhe për të paguar detyrimin e energjisë elektrike. Me vendimet nr.92 dhe nr.97, datë 05.04.2018, Komisioneri ka konstatuar situatën diskriminuese të shkaktuar si pasojë e mos hartimit të kriterëve, procedurave të përfitimit të statusit të klientit në nevojë dhe mënyrën e trajtimit të tyre, nga ana e MSHMS. Pavarësisht se, më herët Komisioneri ka konstatuar përgjegjësinë e MSHMS për mos hartimin e kriterëve dhe procedurave për trajtimin e klientëve në nevojë, Këshilli i Ministrave në cilësinë e institucionit epror dhe të ngarkuar nga ligji për miratimin e aktit nënligjor, nuk ka marrë asnjë masë për të rregulluar situatën.

Mosveprimi nga ana e Këshillit të Ministrave për nxjerrjen e aktit nënligjor për përcaktimin e kriterëve, procedurave për përfitimin e statusit të klientit në nevojë dhe mënyrës së trajtimit të tyre, cenon rëndë jo vetëm përmbushjen e nevojave më minimale të një jetese normale të kësaj kategorie përfituesish, por edhe dinjitetin e tyre.

Thënë sa më sipër jemi në kushtet kur, është e qartë që nxjerrja e aktit nënligjor është detyrim i papërmbushur dhe se duke mosvepruar, pra duke mos e miratuar këtë akt nënligjor, grupet shoqërore në pamundësi ekonomike, janë vendosur në kushte të pafavorshme duke iu cenuar e drejta për kushte të përshtatshme jetese të cilat cenojnë në thelb dinjitetin njerëzor.

Faktet dhe rrethanat në çështjen objekt shqyrtimi, janë të ndryshme nga dy vendimet e mësipërme të Komisionerit. Vendimet e mësipërme të Komisionerit janë marrë në kushtet kur ERE, nuk kishte miratuar vendimin nr.246, datë 11.12.2018 për miratimin e rregullores “*Mbi kushtet specifike për ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike të klientëve në nevojë*”, e cila lejon ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike të klientëve në nevojë, vetëm në kushtet specifike të përcaktuara në këtë rregullore.

Kriteret thelbësore për të përfituar statusin si “*klient në nevojë*” përcaktohen nga vetë ligji dhe një ndër to, janë të ardhurat e ulta të klientit. Ligji nuk ka përcaktuar sa është vlera e të ardhurave, në mënyrë që një klient të konsiderohet në nevojë. Komisioneri vlerëson se, sa më sipër tregon qartë vulnerabilitetin e ankuesit si konsumator i energjisë elektrike. Të ardhurat e disponuara nga ankuesi janë në atë nivel që nuk i mundësojnë atij përmbushjen e nevojave më minimale për të siguruar jetesën. Ankuesi, si përfitues i ndihmës ekonomike, është vlerësuar nga autoritetet shtetërore përgjegjëse, si person pa të ardhura ose me të ardhura të pamjaftueshme për të siguruar plotësimin e nevojave bazë jetike. Bazuar në gjithë sa më sipër, Komisioneri konstaton se ankuesi vlerësohet si një person me të ardhura të ulëta dhe për rrjedhojë ai mund të pretendojë të drejtat e veçanta që ligji garanton për kategorinë e “*klientit në nevojë*”.

Kriteri thelbësor për të përfituar nga të drejtat e veçanta të parashikuara nga ligji për furnizimin me energji elektrike për kategorinë e klientit në nevojë, janë të ardhurat e ulta dhe bazuar në sa më sipër është arsyetuar, ankuesi T. B., mund të pretendojë të drejtat e veçanta që ligji garanton për kategorinë e “klientit në nevojë”. Pavarësisht mungesës së hartimit dhe miratimit të aktit nënligjor për “klientin në nevojë”, sipas parashikimit të nenit 95/1, të ligjit nr.43/2015, ERE ka përmbushur detyrimin e saj duke përcaktuar kushtet specifike mbi bazën e të cilave furnizuesi i energjisë elektrike që furnizon klientët në nevojë, mund të bëjë ndërprerjen e energjisë elektrike për këtë kategori të veçantë klientësh. Në nenin 2, të Rregullores së ERE-së, përcaktohet: “*Kjo Rregullore ka për qëllim të përcaktojë dhe sigurojë, rregulla të qarta për ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike, nga Furnizuesi për Klientët në Nevojë në përputhje me kushtet dhe procedurat e përcaktuara në Ligjin për Sektorin e Energjisë Elektrike dhe në këtë rregullore, si dhe të sigurojë trajtimin e barabartë dhe jodiskriminues ndaj të gjithë klientëve në nevojë , në respekt të të drejtave dhe detyrimeve që burojnë nga statusi i tyre.*”

Në situatën kur ankuesi rezulton përfitues i ndihmës ekonomike, ai përmbush një nga kriteret thelbësore të përcaktuar nga vetë ligji, atë të të ardhurave të ulta. Në këto kushte, Komisioneri vlerëson se, Rregullorja e ERE-së ka fuqi ligjore dhe është e detyrueshme për t’u zbatuar nga ana e FSHU sh.a. Referuar nenit 83/1 të ligjit nr. 43/2015, FSHU sh.a në cilësinë e furnizuesit e ngarkuar me detyrimin e shërbimit universal të furnizimit, si detyrim i shërbimit publik, është i detyruar të furnizojë klientët në nevojë, sipas kushteve të përcaktuara nga ERE.

Sa më sipër rezulton se, ndërprerja e energjisë elektrike për ankuesin, i cili për shkak të të ardhurave të ulta që disponon si përfitues i ndihmës ekonomike, përfshihet nga ligji në kategorinë e “klientit në nevojë”, nuk është bërë në përputhje me Ligjin nr. 43/2015 dhe Rregulloren e ERE-s. Në këto kushte Komisioneri vlerëson se ankuesi T. B. është trajtuar në mënyrë të padrejtë krahasuar me klientët e tjerë, pasi ankuesi nuk ndodhet në kushte e rrethana të njëjta me ata, pikërisht për shkak të gjendjes së tij ekonomike.

B. Shkaku i mbrojtur.

Ligji Nr. 10 221/2010 “*Për Mbrojtjen nga Diskriminimi*”, i ndryshuar, rregullon në mënyrë të drejtëpërdrejtë zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit për shkak të aftësisë së kufizuar dhe gjendjes ekonomike, të pretenduar nga ankuesi si shkaqe diskriminuese, duke parashikuar në nenin 1, të tij se : “*Ky ligj rregullon zbatimin dhe respektimin e parimit të barazisë dhe mosdiskriminimit në lidhje me racën, etninë, ngjyrën, gjuhën, shtetësinë, bindjet politike, fetare ose filozofike, gjendjen ekonomike, arsimore ose shoqërore, gjininë, identitetin gjinor, orientimin seksual, karakteristikat e seksit, jetesën me HIV/AIDS, shtatzëninë, përkatësinë prindërore, përgjegjësinë prindërore, moshën, gjendjen familjare ose martesore, gjendjen civile, vendbanimin, gjendjen shëndetësore, predispozicionet gjenetike, pamjen e jashtme, aftësinë e kufizuar, përkatësinë në një grup të veçantë, ose me çdo shkak tjetër.*”

Në lidhje me pretendimin për diskriminim për shkak të “gjendjes ekonomike” Komisioneri gjykon se “gjendja ekonomike” konsiderohet si një shkak i mbrojtur, pasi parashikohet si i tillë në LMD. Gjendja ekonomike, si shkak i ndaluar diskriminimi, kryesisht lidhet me individë, grupe individësh apo grupe shoqërorë, të cilët janë në pamundësi ekonomike për të përballuar një jetesë dinjitoze dhe kjo pamundësi reflekton në shumë fusha të jetës.

Bazuar në informacionin e vendosur në dispozicion nga Bashkia Lushnje me shkresën nr. 8162/1 prot. datë 03.11.2021, vërtetohet fakti se ankuesi T. B., trajtohet me ndihmë ekonomike në shumën 2600 lekë. Referuar dokumentit “Kartelë e punëkërkuarit të papunë”, vërtetohet fakti se ankuesi T. B., rezulton punëkërkuar i papunë.

Sa më sipër, rezulton e provuar se, ankuesi nuk ka të ardhura të tjera financiare përveç asaj të përfituar nga pagesa e ndihmës ekonomike dhe në këtë kontekst Komisioneri konsideron të provuar shkakun e pretenduar të diskriminimit, atë të gjendjes ekonomike.

Në lidhje me pretendimin për diskriminim për shkak të aftësisë së kufizuar, Komisioneri gjykon se “aftësia e kufizuar” konsiderohet një shkak i mbrojtur, pasi parashikohet si i tillë në LMD. Diskriminimi për shkak të aftësisë së kufizuar mund të ndodh ndaj një personi që është me aftësi të kufizuara ose ka qenë me aftësi të kufizuara në të shkuarën, që ka predispozicion për të qenë me aftësi të kufizuara në të ardhmen, ose që prezumohet se është me aftësi të kufizuara.

Në çështjen objekt shqyrtimi ankuesi T. B., në momentin që pretendohet se ka ndodhur sjellja diskriminuese, pra ndërprerja e energjisë elektrike në tetor 2021, nuk rezulton që të jetë përfitues i pagesës për personat me aftësi të kufizuar, fakt ky që tregon se ai nuk e ka gëzuar statusin si person me aftësi të kufizuar. Referuar vërtetimit nr. extra prot., datë 15.11.2020, të lëshuar nga Bashkia Lushnjë, në momentin që ankuesi ka nënshkruar AKM për shlyerjen me këste të detyrimit të energjisë elektrike, ai trajtohej me pagesën si person me aftësi të kufizuar në masën 11.941 lekë.

Sa më sipër, Komisioneri vlerëson se, pavarësisht faktit se ankuesi nuk ka aktualisht statusin si person me aftësi të kufizuara, ai e ka gëzuar këtë status në të shkuarën dhe për rrjedhojë konsideron si të provuar shkakun e pretenduar të diskriminimit, atë të aftësisë së kufizuar.

C. Lidhja e trajtimit të padrejtë, të pafavorshëm dhe të pabarabartë me shkakun e mbrojtur.

Parimi i barazisë dhe i mosdiskriminimit, sanksionohet nga Kushtetuta si një parim i përgjithshëm që përshkon të gjitha të drejtat dhe liritë themelore të njeriut, prandaj ai duhet të gjejë shprehjen e tij në të gjithë legjislacionin shqiptar, si dhe të zbatohet nga të gjithë, si nga institucionet edhe nga individët. Neni 18, i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë ku sanksionohet ky parim parashikon : “1. Të gjithë janë të barabartë përpara ligjit. 2. Askush nuk mund të diskriminohet padrejtësisht për shkaqe të tilla si gjinia, raca, feja, etnia, gjuha, bindjet politike, fetare a

filozofike, gjendja ekonomike, arsimore, sociale ose përkatësia prindërore. 3. Askush nuk mund të diskriminohet për shkaqet e përmendura në paragrafin 2, nëse nuk ekziston një përligjje e arsyeshme dhe objektive.”

Gjykata Kushtetuese në disa vendime të saj ka interpretuar nenin 18 të Kushtetutës, si dhe ka theksuar se parimi i barazisë synon që të gjithë të jenë të barabartë në ligj dhe përpara ligjit, jo vetëm në të drejtat themelore të parashikuara në Kushtetutë por edhe në të drejtat e parashikuara nga ligjet e tjera në fuqi. Gjykata është shprehur se : *“Barazia në ligj dhe para ligjit nuk do të thotë që të ketë zgjidhje të njëllajta për individë ose kategori personash që janë në kushte objektivisht të ndryshme. Barazia përpara ligjit dhe në ligj presupozon barazinë e individëve që janë në kushte të barabarta”, si dhe “Vetëm në raste përjashtimore dhe për shkaqe të arsyeshme dhe objektive mund të përlijet trajtimi i ndryshëm i kategorive të caktuara që përfitojnë nga kjo e drejtë”* (shih vendimet nr. 39, datë 16.10.2007, nr. 4 datë 12.02.2010, nr. 34, datë 20.12.2015, të Gjykatës Kushtetuese)

Neni 14 i Konventës Evropiane për Drejtat e Njeriut (KEDNJ), ndalon diskriminimin në gëzimin e të drejtave dhe lirive të përcaktuara, ndërkohë që Protokollin 12-të i KEDNJ-së, i cili është ratifikuar nga Shqipëria, ndalon diskriminimin në lidhje me “gëzimin e çdo të drejte të parashtruar nga ligji” dhe kështu ofron mbrojtje më të madhe se sa neni 14, i cili lidhet vetëm me të drejtat e garantuara nga KEDNJ-ja. Gjykata Evropiane e të Drejtave të Njeriut (GJEDNJ), në mënyrë të vazhdueshme ka interpretuar se “diskriminimi” do të thotë që të trajtosh ndryshe pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, persona të cilët ndodhen në situata të ngjashme dhe diferenca në trajtim, nuk bazohet në ndonjë justifikim objektiv dhe të arsyeshëm, domethënë, se trajtimi i diferencuar nuk ndjek një qëllim legjitim dhe nuk ekziston një marrëdhënie e arsyeshme të proporcionalitetit ndërmjet mjeteve të përdorura dhe qëllimit që synohet të realizohet. Sipas GJEDNJ-së, e drejta për të mos u diskriminuar e garantuar nga KEDNJ, gjithashtu çënohet kur pa një justifikim objektiv dhe të arsyeshëm shtetet dështojnë që të trajtojnë ndryshe personat situata e të cilëve është objektivisht e ndryshme.

Në nenin 3, pika 1 të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, përcaktohet se: *“Diskriminim” është çdo dallim, përjashtim, kufizim ose preferencë, bazuar në cilindo shkak të përmendur në nenin 1 të këtij ligji, që ka si qëllim ose pasojë pengesën ose bërjen të pamundur të ushtrimit në të njëjtën mënyrë me të tjerët të të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe nga ligjet në fuqi.”* Ky ligj parashikon disa forma nëpërmjet të cilave mund të shfaqet sjellja diskriminuese, duke përcaktuar në nenin 3, pika 7, se : *“7. “Diskriminim i tërthortë” është ajo formë diskriminimi që ndodh kur një dispozitë, kriter ose praktikë, e paanshme në dukje, do ta vinte një person ose grup personash në kushte më pak të favorshme për shkaqet e parashtruara në nenin 1 të këtij ligji në raport me një tjetër person ose grup personash, kur ajo dispozitë, kriter a praktikë nuk justifikohet objektivisht nga një synim i*

ligjshëm, ose kur mjetet e arritjes së këtij synimi ose nuk janë të përshtatshme, ose nuk janë të domosdoshme dhe në përpjesëtim të drejtë me gjendjen që e ka shkaktuar atë.”

Në bazë të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, jo çdo dallim apo ndryshim i trajtimit konsiderohet diskriminim. Në bazë të nenit 6, të ligjit “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, përcaktohet se: “Ndalimi i diskriminimit i përshkruar nga ky ligj nuk zbatohet në rastet kur ka një qëllim objektivisht të justifikueshëm dhe të përligjur në bazë të Kushtetutës, të marrëveshjeve apo akteve ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë dhe legjislacioni në fuqi”. Në bazë të nenit 5, të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, parashikohet: “1. Ndalohet diskriminimi për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji dhe mosmarrja në shqyrtim, sipas rasteve të përmendura në nenin 3 të këtij ligji, e një ankimi ose procedure, si dhe çdo forme tjetër sjelljeje që pengon zbatimin e parimit të trajtimit të barabartë.”

Sa më sipër rezulton se gëzimi dhe ushtrimi në të njëjtën mënyrë me të tjerët i të drejtave e lirive themelore të njohura nga Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë, aktet ndërkombëtare të ratifikuara nga Republika e Shqipërisë, si dhe çdo të drejtë tjetër që buron nga ligjet në fuqi, garantohet duke eliminuar diskriminimin formal dhe atë substancial. Diskriminimi mund të rezultojë jo vetëm nga trajtimi i ndryshëm i njerëzve në situata të njëjta (diskriminimi formal), por gjithashtu duke ofruar të njëjtin trajtim për njerëzit në situata të ndryshme (diskriminimi substancial). Ky i fundit quhet diskriminim “i tërthortë”, sepse nuk është trajtimi që ndryshon, por janë më tepër pasojat e atij trajtimi, që do të ndjehen ndryshe nga njerëzit me karakteristika të ndryshme. Referuar përkufizimit ligjor elementët diskriminimit e tërthortë janë si më poshtë:

- një dispozitë, kriter apo praktikë në dukje neutrale;
- që prek një grup të përcaktuar nga një “shkak i mbrojtur” në një mënyrë shumë më negative;
- duke krahasuar të tjerët në një situatë të ngjashme.

Kriteri i parë i identifikueshëm është një dispozitë, kriter ose praktike neutrale. Me fjalë të tjera, duhet të ketë një kriter që zbatohet për të gjithë. Në rastin konkret, ligji nr.43/2015, ka diferencuar trajtimin e kategorisë së klientit në nevojë në raport me klientët e tjerë, duke mbajtur në konsideratë se këto kategori klientësh nuk gjenden në situata të njëjta, ndërsa praktika që ndiqet lidhur me furnizimin dhe ndërprerjen me energji elektrike, për klientin në nevojë është e njëjtë për të dy kategoritë. Pra, në pamje të parë të gjithë klientët trajtohen njësoj dhe të padiferencuar.

Kriteri i dytë i identifikueshëm është se dispozita, kriteri ose praktika neutrale e vendos një “grup të mbrojtur” në një disavantazh të caktuar. Për këtë arsye diskriminimi i tërthortë ndryshon nga diskriminimi i drejtpërdrejtë sepse e zhvendos fokusin larg nga trajtimi i ndryshëm për të parë efektet e ndryshme. Ankuesi është në pamundësi financiare për shkak të gjendjes së tij ekonomike, por dhe e gjithë kategoria e personave të tjerë në kushte të njëjta me ta, bëjnë pjesë në grupin e marginalizuar që gëzojnë shkakun e mbrojtur, krahasuar me klientët e tjerë të ndodhur

në një situatë të ngjashme, nuk janë në pamundësi ekonomike për të mbuluar nevojat për energji elektrike. Furnizimi me energji elektrike pavarësisht se ofrohet në baza të barabarta për të gjithë klientët, nuk është i aksesueshëm nga personat të cilët për shkak se kanë të ardhura të ulta ndodhen në kushtet e pamundësisë ekonomike për të përballuar koston e këtij shërbimi.

Ndalimi i diskriminimit në fushën e të mirave dhe të shërbimeve, garantohet në mënyrë të posaçme nga LMD. Në nenin 20/1 të LMD, parashikohet: *“1. Personi fizik ose juridik që ofron të mira apo shërbime për publikun, me pagesë ose jo, ndalohet të diskriminojë një person tjetër, i cili kërkon t’i arrijë ose t’i përdorë ato: a) duke refuzuar t’i japë një personi apo grupi personash të mira apo shërbime për shkaqet e përmendura në nenin 1 të këtij ligji; b) duke refuzuar t’i ofrojë një personi të mira apo shërbime në mënyrë të ngjashme, ose me cilësi të ngjashme, ose në kushte të ngjashme me ato në të cilat këto të mira apo shërbime i ofrohen publikut në përgjithësi.”*

E drejta për energji elektrike nuk është thjesht një shërbim. E drejta për energji elektrike në vetvete është një e drejtë themelore e njeriut, që buron nga e drejta për një standard të përshtatshëm jetese. Një nga referencat e para për të është në nenin 25 (1) të Deklaratës Universale të të Drejtave të Njeriut. Pakti Ndërkombëtar për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore, i konsideruar gjerësisht si instrumenti kryesor për mbrojtjen e të drejtës për strehim të përshtatshëm, i referohet të drejtës së secilit për një standard të duhur jetese për vete dhe familjen e tij, përfshirë ushqimin, veshjen e përshtatshme dhe strehimin, dhe për përmirësimin e vazhdueshëm të kushteve të jetesës (neni 11). Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat Ekonomike, Sociale dhe Kulturore, ka theksuar se, e drejta për strehim të përshtatshëm nuk duhet të interpretohet ngushtë. Përkundrazi, duhet parë si një e drejtë për të jetuar në siguri, paqe dhe dinjitet. Karakteristikat e së drejtës për strehim të përshtatshëm sqarohen kryesisht në Komentin e Përgjithshëm nr.4 (1991) mbi të drejtën për strehim të përshtatshëm dhe nr. 7 (1997) mbi dëbimet e detyrueshme, të këtij komiteti. Strehimi i përshtatshëm, duhet të sigurojë më shumë se katër mure dhe një çati. Duhet të plotësohen një numër kushtesh të veçanta të strehimit, që të mund të flasim për *“strehim të përshtatshëm”*. Sipas këtyre kriterëve, strehimi nuk është i përshtatshëm, nëse banorët e tij nuk kanë ujë të pijshëm të sigurt, kanalizime të përshtatshme, energji për gatim, ngrohje, ndriçim, ruajtjen e ushqimit ose hedhjen e mbeturinave.

Të drejtat e njeriut janë të ndërvarura, të pandashme dhe të ndërlidhura. Me fjalë të tjera, shkelja e të drejtës për strehim të përshtatshëm mund të ndikojë në gëzimin e shumë të drejtave të tjera të njeriut dhe anasjelltas. Qasja në strehim të përshtatshëm mund të jetë parakusht për gëzimin e disa të drejtave të njeriut, përfshirë të drejtën për punë, shëndetësi, arsim, sigurime shoqërore, të drejtën për të votuar dhe atë për jetën private dhe familjare.

Energjia elektrike është një komponent kryesor dhe thelbësor i strehimit të përshtatshëm, prandaj të jetosh në ditët e sotme pa energji elektrike e bën jetën e secilit të vështirë ose ekstremisht të pamundur. Qasja ndaj energjisë elektrike është një parakusht i pashmangshëm për një strehim të përshtatshëm dhe njëkohësisht është thelbësor për garantimin e të drejtave të tjera, duke siguruar

gjithashtu uljen e varfërisë. Mungesa e qasjes ndaj energjisë elektrike është njëkohësisht pasojë e varfërisë, por edhe një nga shkaktarët e saj.

Si një e drejtë themelore e njeriut, Shteti ka detyrimin që jo vetëm ta parashikojë, por edhe ta përmbushë këtë të drejtë duke e garantuar atë. Detyrimi për të përmbushur do të thotë që shteti duhet të marrë masa pozitive për të siguruar dhe lehtësuar gëzimin e të drejtave, sidomos për grupet shoqërore më të pamundura, të cilat në të kundërt, nuk do të kenë mundësi të kenë qasje në energji elektrike e për rrjedhojë do të jenë përherë në kushtet e një strehimi të papërshtatshëm.

Në kuadër të Këshillit të Evropës, Konventa për Mbrojtjen e të Drejtave të Njeriut dhe Lirive Themelore dhe Karta Sociale Europiane nuk i referohen në mënyrë të drejtpërdrejtë të drejtës për energji elektrike, por në jurisprudencën e GJEDNJ, mbrojtja e saj ka ardhur si rezultat i gëzimit të të drejtave të tjera të njeriut. Gjykata Evropiane e Drejtave të Njeriut në rastin *Pocasovschi dhe Mihaila kundër Republikës së Moldavisë dhe Rusisë* (Kërkesa nr.1089/09) ka vendosur që mungesa e energjisë elektrike, është shkelje e të drejtave të njeriut, pikërisht të neneve 3 dhe 8 të Konventës. Në këtë çështje gjykata arriti në përfundimin se, burrat e ndaluar në burg pa ujë, energji dhe ngrohje ishin mbajtur në kushte çnjerëzore.

Kushtetuta e Shqipërisë nuk e parashikon të drejtën për strehim në katalogun e të drejtave por në nenin 59 të saj, nën rubrikën “*Objektivat socialë*”, duke parashikuar që Shteti, brenda kompetencave kushtetuese dhe mjeteve që disponon, si dhe në plotësim të nismës dhe të përgjegjësisë private, synon “*plotësimin e nevojave të shtetasve për strehim*”, si dhe “*standardin më të lartë shëndetësor, fizik e mendor, të mundshëm*”. Gjithashtu, po e njëjta dispozitë parashikon që “*Ligji përcakton kushtet dhe masën në të cilat mund të kërkohet realizimi i këtyre objektivave*”. Në këtë kuptim, objektivat socialë për t’u realizuar kanë nevojë për miratimin e ligjeve të posaçme, të cilat në parashikimet e tyre njohin njëkohësisht edhe të drejta që bëhen të detyrueshme për zbatim. Kuvendi i Shqipërisë ka miratuar Ligjin nr. 22/2018 “*Për strehimin social*”, i cili ka përkufizuar konceptin “*strehim i përshtatshëm*”, që duhet të garantojë jetën private, një jetesë të sigurtë, të qetë dhe me dinjitet. Si një nga kushtet thelbësore sipas këtij ligji për një strehim të përshtatshëm është qasja “*në shërbimet publike, si: furnizimi me ujë të pijshëm dhe energji elektrike, largimi i ujërave të ndotura dhe menaxhimi i mbetjeve*”.

Gjithashtu, edhe ligjet, në të njëjtën mënyrë, përcaktojnë që për zbatimin dhe konkretizimin e të drejtave që parashikojnë të autorizojnë pushtetin ekzekutiv për nxjerrjen e akteve të nevojshme, në bazë të nenit 118 të Kushtetutës⁶. Pra, materializimi i shumë të drejtave për qytetarët bëhet nëpërmjet miratimit të ligjeve nga Kuvendi dhe nxjerrjes së akteve nënligjore për implementimin dhe zbatimin e këtyre ligjeve nga ana e Qeverisë.

⁶ Neni 118, i Kushtetutës, sanksion : “1. Aktet nënligjore nxirren në bazë dhe për zbatim të ligjeve nga organet e parashikuara në Kushtetutë. 2. Ligji duhet të autorizojë nxjerrjen e akteve nënligjore, të përcaktojë organin kompetent, çështjet që duhen rregulluar, si dhe parimet në bazë të të cilave nxirren këto akte. 3. Organi i autorizuar me ligj për të nxjerrë akte nënligjore, siç specifikohet në paragrafin 2 të këtij neni, nuk mund t’ia delegojë kompetencën e tij një organi tjetër.”

Sipas neneve 95 dhe 96 të Ligjit nr. 43/2015 parashikohet se përfitimi i statusit të “*klientit në nevojë*”, kushtëzohet nga miratimi i akteve nënligjore. Akti nënligjor që do të materializonte të drejtat e veçanta të garantuar nga Ligji nr. 43/2015 për kategorinë e klientëve në nevojë, nuk është miratuar. Duke mosvepruar dhe duke mos miratuar aktin nënligjor të urdhëruar nga ligji, institucionet përgjegjëse i kanë mohuar qytetarëve të drejtën për të përfituar nga një e drejtë që tashmë ju njihet me ligj.

Gjykata Kushtetuese, në jurisprudencën e saj, është shprehur se parimi i shtetit të së drejtës detyron të gjitha organet e pushtetit publik që t’i ushtrojnë kompetencat e tyre vetëm në kuadër dhe në bazë të normave kushtetuese. Aktet juridike që nxirren nga këto organe duhet të jenë në pajtim me aktet juridike më të larta si në kuptimin formal, ashtu edhe atë material. Respektimi i hierarkisë së akteve normative është një detyrim që rrjedh nga parimi i shtetit të së drejtës dhe i koherencës në sistemin ligjor (*shih vendimet nr.2, datë 03.02.2010; nr.1, datë 12.01.2011; nr. 23, datë 08.06.2011 të Gjykatës Kushtetuese*)⁷.

Sa më sipër, bazuar në parimin e shtetit të së drejtës, organet e pushtetit publik kanë detyrimin që jo vetëm kur nxjerrin akte juridike, të ushtrojnë kompetencat e tyre në respektim të hierarkisë së akteve normative, por edhe që organet e pushtetit janë të detyruar ti ushtrojnë kompetencat e tyre, sipas urdhërimeve të akteve normative që janë më lartë në hierarkinë e normave juridike. Mosushtrimi i kompetencave nga ana e organeve të pushtetit është në kundërshtim me parimin e shtetit të së drejtës dhe cenon qytetarët në gëzimin e të drejtave të tyre.

Furnizimi me energji elektrike nuk ka të bëjë thjesht me ofrimin e një shërbimi, por me garantimin e një të drejte themelore të individit, siç është e drejta për të patur një standart të përshtatshëm jetese dhe për jetuar me dinjitet. Mungesa e aksesit të plotë në këto burime është një goditje në dinjitetin e individit. Moszbatimi i skemës mbrojtëse të parashikuar nga vetë ligji, kundrejt kësaj kategorie vulnerabël ka shkaktuar cënim të rëndë të së drejtës për aksesin në furnizimin me energji elektrike, gjë që ka vënë në vështirësi serioze përmbushjen e nevojave bazë të ankuesit të lidhura me ndriçimin, ruajtjen e shëndetit, aksesin në informacion etj.

Praktika që ndiqet nga furnizuesi i energjisë elektrike është e njëjtë për të gjithë klientët, pa marrë në konsideratë nevojën dhe situatën e veçantë në të cilën gjendet kategoria e klientëve në nevojë, për shkak të pamundësisë financiare. A justifikohet objektivisht kjo praktikë nga një synim i ligjshëm dhe a është mjeti i përdorur për arritjen e këtij synimi i përshtatshëm, i domosdoshëm dhe në përpjestim me gjendjen që e ka shkaktuar?

Mbledhja e detyrimeve të energjisë elektrike, përbën një synim të ligjshëm, por mjetet e përdorura nga FSHU sh.a për arritjen e këtij synimi të ligjshëm nuk janë të përshtatshme pasi vijnë në kundërshtim me Ligjin nr. 43/2015 dhe Rregulloren e ERE-s.

⁷ Vendimi GJK nr. nr. 25 datë 28.04.2014

Në zbatim të detyrimeve të vendosura nga ligji, dhe konkretisht nenet 96/5 dhe 108/3, të ligjit nr.43/2015, me Vendimin nr. 246, datë 11.12.2018 të Bordit të Entit Rregullator të Energjisë, është miratuar Rregullorja “*Mbi kushtet specifike për ndërprerjen e furnizimit me energji elektrike të klientëve në nevojë*”. Ky akt ka përcaktuar mënyrën se si duhet të vepohet nga ana e furnizuesit që furnizon me energji elektrike kategorinë e klientëve në nevojë. Rregullorja e ERE-s në përputhje me parashikimet ligjore, ka përcaktuar se mënyra e furnizimit dhe ndërprerjes me energji elektrike për kategorinë e klientit në nevojë, është e ndryshme nga mënyra se si furnizuesi i ngarkuar me shërbimin universal të furnizimit vepron ndaj klientëve të tjerë fundorë, të cilët nuk kanë paguar detyrimet e energjisë elektrike.

Në kushtet kur ERE ka ushtruar kompetencat dhe ka përmbushur detyrimin ligjor duke përcaktuar mënyrën se si duhet të vepohet nga ana e furnizuesit të energjisë elektrike që furnizon klientin në nevojë, të drejtat e posaçme të garantuara nga ligji për kategorinë e klientit në nevojë, referuar fakteve dhe rrethanave të çështjes, ku ankuesi ka si burim të vetëm të ardhurash ndihmën ekonomike në vlerën 2 600 (*dymijë e gjashtëqind*) lekë, janë të zbatueshme edhe në mungesë të miratimit të aktit nënligjor nga ana e Këshillit të Ministrave. FSHU sh.a nuk ka ndërmarrë asnjë veprim për të përmbushur detyrimet që i burojnë nga Rregullorja e ERE-s, në lidhje me mënyrën e ndërprerjes së energjisë elektrike për ankuesin, i cili bën pjesë në kategorinë e “*klientëve në nevojë*”. FSHU sh.a nuk ka respektuar edhe kushtet e përgjithshme kontraktuale të miratuara nga ERE, lidhur me shërbimin universal të furnizimit, të cilat në përputhje me Rregulloren e ERE-s, parashikojnë se ndërprerja e energjisë elektrike për klientët në nevojë bëhet vetës sipas kushteve specifike të miratuara nga Rregullorja e ERE-s. FSHU sh.a ka vepruar në kundërshtim me aktet e mësipërme, të cilat janë të detyrueshme për zbatim nga ana e saj.

Komisioneri konstaton faktin se, Këshilli i Ministrave nuk ka ushtruar kompetencat e tij sipas urdhërimit ligjor. Në këtë kontekst, Komisioneri nuk arrin të identifikojë asnjë synim që mund të konsiderohet i ligjshëm, për sa kohë sjellja e institucionit, në rastin konkret, duke mos vepruar, vjen në kundërshtim me ligjin. Përpos mungesës së një një synimi të ligjshëm për mos miratimin e aktit nënligjor për klientin në nevojë, Komisioneri konstaton se, institucionet përgjegjëse, përveç faktit që kanë shkëlur afatin ligjor për nxjerrjen e aktit nënligjor, të përcaktuar nga neni 108, të ligjit nr. 43/2015, që prej datës 15.06.2016, këto institucione kanë patur një kohë të konsiderueshme për përmbushjen e këtij detyrimi dhe miratimin e aktit nënligjor. Mosveprimi nga ana e institucioneve përgjegjëse për një kohë të gjatë, për më shumë se 5 vjet, nuk është e justifikueshme.

Barra e provës në çështjet e diskriminimit rregullohet nga neni neni 33, pika 7/1 të ligjit “*Për Mbrotjtjen nga Diskriminimi*”, të ndryshuar, ku parashikohet se : “7/1. Në rastet kur pala ankuese paraqet fakte mbi të cilat bazon pretendimin për sjelljen diskriminuese dhe në bazë të të cilave mund të prezumohet se ka pasur diskriminim, pala tjetër, kundër së cilës është paraqitur ankesa, detyrohet të provojë se faktet nuk përbëjnë diskriminim.”

Sa më sipër, ankuesi duhet të krijojë një prezumim të diskriminimit (diskriminimi *prima facie*), barra më pas kalon tek pala e akuzuar, e cila duhet të tregojë se ndryshimi në trajtim nuk është diskriminues. Kjo mund të bëhet:

1. Ose duke vërtetuar se nuk ka ndonjë lidhje shkakësore midis shkakut të mbrojtur dhe trajtimit të pafavorshëm apo të pabarabartë.
2. Ose duke demonstruar që megjithëse ky trajtim është i lidhur me shkakun e pretenduar, ka një justifikim të arsyeshëm dhe objektiv. Nëse subjekti që pretendohet se ka konsumuar sjelljen diskriminuese nuk është në gjendje të provojë njëren nga të dyja, atëherë do të jetë përgjegjëse për diskriminimin.⁸

Sa më sipër, Komisioneri arrin në përfundimin se, praktika e ndjekur për ndërprerjen e energjisë elektrike, duke e trajtuar ankuesin në mënyrë të njëjtë me të gjithë klientët e tjerë, e vendos atë në kushte të pafavorshme dhe e ekzponon ndaj pasojave më negative, pasi për shkak të gjendjes së ekonomike dhe pamundësisë financiare, ankuesi e ka të pamundur të përballojë shpenzimet për pagesën e energjisë elektrike, në raport me klientet e tjerë të cilët nuk janë në të njëjtën gjendje ekonomike dhe pamundësi financiare sikurse ankuesi. Ndjekja e kësaj praktike, nuk është objektivisht e justifikuar.

Për rrjedhojë, Komisioneri arrin në përfundimin se, praktika e ndjekur nga FSHU sh.a për ndërprerjen e energjisë elektrike për shkak të mospagesës së detyrimit të energjisë elektrike, në dukje e barabartë, vjen në kundërshtim me ligjin nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, pasi e vendos ankuesin në pozita diskriminuese për shkak të gjendjes ekonomike. Në të njëjtën pozitë diskriminuese vendosen edhe të gjithë personat e tjerë të cilët për shkak të të ardhurave të ulta, gëzojnë të drejtat e veçanta që ligji nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, i ndryshuar, parashikon për kategorinë e “klientit në nevojë”.

Komisioneri vlerëson se, mosveprimi i Këshillit të Ministrave, për rregullimin e situatës për parashikimin e grupeve shoqërore të pamundura që mund të klasifikohen si “klient në nevojë” vjen në kundërshtim jo vetëm me Ligjin nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, i ndryshuar, por dhe me Ligjin nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, pasi vendos në pozita diskriminuese, jo vetëm personat me të ardhura të ulëta, por edhe grupe të tjera shoqërore që kanë si të ardhura të vetme pagesa me karakter social të ofruara nga Shteti, për shkak të gjendjes së tyre sociale.

Në lidhje me pretendimin për diskriminim për shkak të aftësisë së kufizuar dhe bazuar në faktet dhe rrethanat e çështjes objekt shqyrtimi, Komisioneri nuk konstaton veçmas elementë diskriminimi që lidhen me këtë shkak.

⁸ https://fra.europa.eu/sites/default/files/fra_uploads/fra-2018-handbook-non-discrimination-laë-2018_en.pdf, fq.232.

Bazuar në nenin 33, pika 10 të ligjit nr.10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, përcaktohet se: “Vendimi përmban rregullimet dhe masat e duhura, duke caktuar edhe një afat për kryerjen e tyre”, ndërsa bazuar në nenin 33, pika 12, të po këtij ligji, përcaktohet se: “Kur vendos masën, komisioneri siguron që ajo të jetë: a) e efektshme dhe parandaluese; dhe b) në përpjesëtim me gjendjen që e shkaktoi vendosjen e masës”. Ky ligj në nenin 33/10 të tij, nuk ka përcaktuar masat që duhen marrë për rregullimin e situatës diskriminuese, por e ka lënë në diskrecionin e Komisionerit. Pra, Komisioneri rast pas rasti, vendos se cilat janë rregullimet dhe masat që duhen marrë në mënyrë që të sigurojë mbrojtjen efektive nga diskriminimi të personave që pretendojnë se janë viktimat të diskriminimit ose parandalimin e situatave diskriminuese. Ky ligj, përmes nenit 33/12, ka vendosur kriteret që duhet të ndjekë Komisioneri, në përcaktimin e masës që ai jep nëpërmjet vendimeve të tij.

Komisioneri vlerëson se masa e duhur në funksion të rregullimit të situatës diskriminuese të konstatuar ndaj ankuesit T. B. duhet të jetë rilidhja e energjisë elektrike nga ana e FSHU sh.a. Me qëllim parandalimit në të ardhmen të situatave diskriminuese FSHU sh.a duhet të marrë masa për të ndaluar praktikën e ndërprerjes së energjisë elektrike për klientët fundorë/familjarë të cilët kanë si burim të vetëm jetese ndihmën ekonomike të përfituar nga shteti.

Komisioneri vlerëson se, Këshilli i Ministrave, duhet të marrë masa urgjente për hartimin dhe miratimin e aktit nënligjor përkatës për përcaktimin e kriterëve dhe procedurave të përfitimit të statusit të klientit në nevojë dhe mënyrës së trajtimit të tyre, sipas përcaktimeve të ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, i ndryshuar, me qëllim ndalimin e çdo situatë të mundshme diskriminuese, për të gjithë personat të cilët për shkak të gjendjes së tyre sociale dhe ekonomike kanë të ardhura të ulta dhe kanë si burim të vetëm jetese, pagesat me karakter social të ofruara nga Shteti.

PËR KËTO ARSYE :

Bazuar në nenin 33 pikat 10, 11, 12 dhe 13, të ligjit nr. 10221/2010 “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, i ndryshuar, Komisioneri për Mbrojtjen nga Diskriminimi,

V E N D O S I :

1. Konstatimin e diskriminimit të tërthortë të ankuesit T. B., për shkak të gjendjes ekonomike, nga ana e Shoqërisë Furnizuesi i Shërbimit Universal sh.a.
2. Shoqëria Furnizuesi i Shërbimit Universal sh.a, duhet të marrë masa për të rilidhur energjinë elektrike për ankuesin T. B..
3. Shoqëria Furnizuesi i Shërbimit Universal sh.a, duhet të marrë masa për të ndaluar çdo praktikë të ndërprerjes së energjisë elektrike për shkak të mospagesës së detyrimeve të energjisë elektrike nga ana e klientëve të cilët janë përfitues të ndihmës ekonomike nga Shteti.

4. Këshilli i Ministrave, duhet të marrë masa urgjente për të hartuar dhe miratuar aktin nënligjor përkatës për përcaktimin e kriterëve dhe procedurave të përfitimit të statusit të klientit në nevojë dhe mënyrës së trajtimit të tyre, sipas përcaktimeve të ligjit nr.43/2015 “Për sektorin e energjisë elektrike”, të ndryshuar.
5. Shoqëria Furnizuesi i Shërbimit Universal sh.a dhe Këshilli i Ministrave, brenda 30 ditëve nga marrja dijëni e këtij vendimi, duhet të informojnë Komisionerin lidhur me masat e ndërmarra, për zbatimin e tij.
6. Konstatimin e mosdiskriminimit të ankuesit T. B., për shkak të aftësisë së kufizuar.
7. Në referim të nenit 33, pika 13, të Ligjit “Për Mbrojtjen nga Diskriminimi”, të ndryshuar, moszbatimi i këtij vendimi sjell si pasojë ndëshkimin me gjobë.
8. Kundër këtij vendimi lejohet ankimim në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë, brenda 45 ditëve nga marrja dijëni.

KOMISIONERI

Robert GAJDA

(Shkaku: Gjendja ekonomike)
(Fusha: Të mira dhe shërbime)
(Forma: Diskriminim i tërthortë)